

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

7/03/2018

Adam Bodnar

VII.7040.1.2018.KD

Pani

Anna Zalewska

Minister Edukacji Narodowej

Wielce Szanowna Pani Minister,

Rzecznik Praw Obywatelskich, stojąc na straży wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji RP oraz w innych aktach normatywnych, z uwagą analizuje wszelkie sygnały środowiska nauczycielskiego, dotyczące zmian w systemie oceny pracy nauczyciela.

Na wstępie pragnę wyrazić swoje zadowolenie, że Ministerstwo Edukacji Narodowej zdecydowało się wycofać z przygotowywanego projektu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie *szczegółowych kryteriów i trybu dokonywania oceny pracy nauczycieli, szczegółowego trybu postępowania odwoławczego, składu i sposobu powoływania zespołu oceniającego oraz szczegółowego zakresu informacji zawartych w karcie oceny* (dalej jako: projekt rozporządzenia) kryterium prezentowania przez nauczyciela postawy moralnej i etycznej.

Jednocześnie chciałbym zwrócić uwagę na to, że niepokój nauczycieli, dyrektorów i ekspertów budzą nie tylko szczegółowe kryteria oceny pracy, ale również ogólne założenia zmian systemu oceny pracy nauczyciela i dyrektora wynikające z uchwalonej w dniu 27 października 2017 r. ustawy o finansowaniu zadań oświatowych (Dz. U. poz. 2203; dalej jako: ustawa o finansowaniu zadań oświatowych), która jednocześnie spowodowała wprowadzenie zmian w ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. – *Karta Nauczyciela* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1189 ze zm.; dalej jako: ustawa – *Karta Nauczyciela*).

O ile bowiem szczegółowe kryteria oceny pracy nauczyciela zostaną określone w akcie wykonawczym i jednocześnie będą wspólne dla wszystkich nauczycieli, o tyle wskaźniki oceny pracy nauczycieli, odnoszące się do poziomu spełniania poszczególnych kryteriów oceny pracy nauczycieli będą różne, zależne od postanowień zaproponowanych przez dyrektora danej szkoły w regulaminie. Kwestia ta w ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich wymaga zatem ponownej analizy oraz zmiany, takiej jaka nastąpiła w przypadku projektu rozporządzenia.

Na podstawie art. 6a ust. 12 ustawy – *Karta Nauczyciela*, znowelizowanego przez art. 76 pkt 3 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych, minister właściwy do spraw oświaty i wychowania w drodze rozporządzenia określa kryteria i tryb dokonywania oceny pracy nauczycieli. Art. 76 pkt 3 lit. n ustawy o finansowaniu zadań oświatowych wprowadził natomiast do art. 6a ustawy – *Karta Nauczyciela* ustęp 14, zgodnie z którym „Dyrektor szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej oraz zakładowych organizacji związkowych [...] ustala regulamin określający wskaźniki oceny pracy nauczycieli, odnoszące się do poziomu spełniania poszczególnych kryteriów oceny pracy nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego oraz uwzględniające specyfikę pracy w danej szkole”. Przepis ten budzi wątpliwości z punktu widzenia ochrony praw obywatelskich. Negatywnie bowiem należy ocenić rozwiązanie przekazania do uregulowania w regulaminach szkół, tj. aktach niebędących źródłem prawa powszechnie obowiązującego, kwestii wskaźników oceny pracy nauczycieli określających poziom spełniania poszczególnych kryteriów oceny ich pracy. Takie rozwiązanie oznacza zatem, że poziom realizowania przez nauczycieli takiego samego kryterium, wspólnego dla wszystkich nauczycieli będzie różny, zależny wyłącznie od dyrektora danej szkoły.

Przekazanie dyrektorom szkół do uregulowania w regulaminach tak ważnej kwestii, może rodzić obawy nauczycieli, iż dyrektorzy będą tworzyć wskaźniki oceny pracy w zależności od swoich indywidualnych upodobań, nie zaś od wynikającej z ustawy – *Karta Nauczyciela* – specyfiki pracy w danej szkole. Wprowadzony do ustawy – *Karta Nauczyciela* mechanizm w postaci zasięgnięcia opinii rady pedagogicznej oraz zakładowych organizacji związkowych nie jest bowiem gwarantem wprowadzenia

przez dyrektorów szkół regulacji obiektywnych, faktycznie odnoszących się do typu, czy rodzaju szkoły.

W związku z tym, że system oceny pracy nauczyciela wiązać się będzie z awansem zawodowym, dodatek o charakterze finansowym powinien być pod każdym względem jednolity dla wszystkich nauczycieli, a także niezależny od indywidualnych preferencji dyrektora szkoły.

Wątpliwości Rzecznika Praw Obywatelskich budzi także kwestia rozumienia zwrotu „*uwzględniające specyfikę pracy w danej szkole*”. Nie wiadomo bowiem czy ustawodawca w tym przypadku miał na myśli tylko i wyłącznie specyfikę pracy w danej szkole, wynikającą z typu czy rodzaju szkoły bądź placówki, czy też specyfikę pracy, wynikającą jedynie z własnej oceny dyrektora szkoły.

Niemniej jednak, w ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich, zasadnym jest przekazanie do uregulowania, co najmniej w rozporządzeniu, kwestii wskaźników oceny pracy nauczycieli określających poziom spełniania poszczególnych kryteriów. Rozwiązanie takie prowadziłoby bowiem do ich ujednoczenia dla wszystkich nauczycieli. Jednocześnie eliminowałoby to zagrożenie obowiązywania regulaminów skrajnie różniących się między sobą, mimo regulowania takiego samego procesu oceniania.

Art. 76 pkt 3 lit. n ustawy o finansowaniu zadań oświatowych wprowadził do art. 6a ustawy - *Karta Nauczyciela* także ustęp 16, zgodnie z którym „*Organ sprawujący nadzór pedagogiczny w porozumieniu z organami prowadzącymi szkoły, a w przypadku gdy organ prowadzący szkołę jest jednocześnie organem sprawującym nadzór pedagogiczny - ten organ, po zasięgnięciu opinii organizacji związkowych zrzeszających nauczycieli [...] ustala regulamin określający wskaźniki oceny pracy dyrektorów szkół, nauczycieli, którym czasowo powierzono pełnienie obowiązków dyrektora szkoły oraz nauczycieli pełniących w zastępstwie obowiązki dyrektora szkoły przez okres co najmniej 6 miesięcy, odnoszące się do poziomu spełniania poszczególnych kryteriów oceny pracy [...] oraz uwzględniające specyfikę pracy w szkołach, w których dany organ sprawuje nadzór*”. Przepis ten również budzi wątpliwości z punktu widzenia ochrony praw obywatelskich. **Zarówno bowiem**

w przypadku określania wskaźników oceny pracy nauczycieli, tak i w przypadku oceny pracy dyrektorów szkół, negatywnie należy ocenić rozwiązanie przekazania do uregulowania tejże kwestii w regulaminie.

Jednocześnie wątpliwości budzi kwestia uzależnienia wskaźników oceny pracy dyrektora szkoły od specyfiki pracy w szkołach, wspólnej dla całego obszaru, który podlega organowi nadzoru pedagogicznego. Oznacza to, że regulaminy określające wskaźniki oceny pracy dyrektorów będą różnić się w zależności od województwa. Trudno zatem pozytywnie ustosunkować się do takiego rozwiązania oraz znaleźć argumenty przemawiające za potrzebą uzależnienia wskaźników oceny pracy dyrektora szkoły od ewentualnych lokalnych uwarunkowań.

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich niezagwarantowanie nauczycielom oraz dyrektorom szkół jednolitego sposobu oceny ich pracy, niezależnego od „szkolnych” bądź „lokalnych” uwarunkowań, może budzić wątpliwości pod kątem zapewnienia przestrzegania podstawowych praw i wolności przysługujących obywatelom.

Mając powyższe na względzie, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2017 r. poz. 958), zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o analizę problemu i zajęcie stanowiska w niniejszej sprawie.

Z wyrazami szacunku,

Adam Bodnar